

Od Redakcji

Szanowni Państwo,

oddajemy do Waszych rąk kolejny tom Psychoterapii. Wydanie to ukazuje się w szczególnym czasie — czasie wojny. Została zaatakowana Ukraina w sposób przekraczający dotychczasowe działania zbrojne, którym poddawany był ten kraj. Zostały pogwałcone czy zniesione prawa wielu ludzi do bezpiecznego i godnego życia. Nasza praca terapeutyczna odbywa się już w nowej rzeczywistości. Pozostając w sytuacji niedowierzania, lęku i solidarności z tymi, którzy najbardziej są dotknięci wojną, nadal pracujemy z naszymi pacjentami.

Jeszcze niedawno z powodu pandemii terapeuci stanęli wobec wyzwania przejścia na pracę zdalną. Wymagało to pogłębionej refleksji nad tym, czy sesje prowadzone online zapewniają podstawowe warunki kontaktu terapeutycznego. W tym numerze znajdują Państwo artykuł Błażeja Wojdały i Katarzyny Barskiej, którzy podjęli badania nad różnicą pomiędzy psychoterapią w formie wideorozmów a psychoterapią świadczoną w gabinecie. Prezentowane wyniki pokazały, że udzielanie pacjentowi przez terapeutę zamkniętej przestrzeni gabinetu jest co do zasady tworzeniem lepszych warunków dla procesu zdrowienia, jednakże, gdy gabinet przestaje być bezpiecznym miejscem, prowadzenie sesji online jest w zgodzie z istotą psychoterapii. Zagadnienie to wydaje się ciągle istotne, pracujemy bowiem w warunkach szczególnych.

Niezwykle istotny wydaje się artykuł Magdaleny Oleśniewicz, w którym omawia ona sposób pomocy pacjentom detencyjnym o antyspołecznej strukturze osobowości. Autorka przedstawia modyfikację terapii poznawczo-behawioralnej w leczeniu antyspołecznego zaburzenia osobowości w środowisku kryminalnym. Opisuje stosowane tryby schematów, proces budowania relacji terapeutycznej i zaufania, a także umiejętne wyznaczanie granic. Prezentowane zagadnienie wydaje się uderzająco aktualne. Temat antyspołecznej struktury osobowości zajmuje miejsce w naszych umysłach, kiedy pytamy o niepojęte przyczyny wojny, której współczesny świat nie był w stanie powstrzymać. Gdy jedne granice zostały naruszone, inne zostały postawione w formie międzynarodowych sankcji, które przyniosły ulgę i pewien poziom poczucia bezpieczeństwa w świecie. Z tego względu nie do przecenienia jest podjęta przez Magdaleny Oleśniewicz refleksja nad tym, jak budować relacje i jak stawiać granice w pracy z pacjentem z antyspołecznym zaburzeniem osobowości.

Autorami kolejnego artykułu, który podejmuje zagadnienia opieki środowiskowej nad dziećmi młodszymi są: Dorota Solecka, Maciej Pilecki, Anna Łachowska, Katarzyna Wanat, Paulina Coför-Pinkowska i Krzysztof Szwejca. Autorzy przedstawiają badania wstępne nad modelem opieki nad dziećmi młodszymi, który obejmuje wiele oddziaływań klinicznych, jak również konsultacje dla nauczycieli i pedagogów szkolnych. Wyniki przeprowadzonego badania wskazują na pozytywną ocenę współpracy zespołu terapeutów ze szkołą pod względem dostępności, elastyczności i kontaktu ze specjalistami. Artykuł ten otwiera przestrzeń do namysłu nad uwzględnieniem wielu systemów, w których funkcjonuje młodsze dziecko. Uświadamia, że nie tylko rodzice i opiekunowie stanowią jego podstawowe środowisko, są nim także nauczyciele i rówieśnicy. W aktualnej rzeczywistości do

polskich szkół przychodzą teraz ukraińskie dzieci, co otwiera jeszcze większą potrzebę szerokiej współpracy wszystkich osób zaangażowanych w proces wychowania i nauczania, w której zaproponowany model może okazać się nieodzowny.

Na istotny aspekt środowiska szkolnego i rówieśniczego wskazują w życiu dzieci nastoletnich Agnieszka Lelek, Joanna Mostowik, Anna Kwapniewska i Magdalena Adamczyk-Banach. Autorki badają zależności między symptomami lęku i depresji u nastolatków a sytuacjami kryzysowymi dotyczącymi środowiska rodzinnego lub rówieśniczego, a także ich związków z wzorcami radzenia sobie. Interesującym wnioskiem z przeprowadzonych badań jest to, że istotne znaczenie ma subiektywne postrzeganie doświadczanych trudności, a nie ich liczba. Wydaje się, iż ten ważny wniosek badawczy może nadawać sens naszej pracy terapeutycznej w nadchodzących miesiącach i latach.

Katarzyna Sanna przedstawia przegląd badań dotyczących metod oraz skuteczności terapii poznawczo-behawioralnej wśród opiekunów pacjentów przewlekle chorych. Wskazuje ona, że opieka nad osobą długotrwale chorą jest doświadczeniem kryzysowym dla jej opiekunów i że staje się ona z czasem znaczącym wyzwaniem dla systemu opieki zdrowotnej. Artykuł ten jest dodatkowo aktualny, gdyż naświetla obciążenie osób, które pomagają w sposób długoterminowy. Trudno nie zauważyć, w jak obciążającej sytuacji znaleźli się teraz m.in. psychoterapeuci i inne osoby niosące pomoc psychologiczną. Nie tylko bowiem kontenerują teraz lęk swoich pacjentów przeżywających zachwianie czy też załamanie poczucia bezpieczeństwa, ale też wielu z nich opiekuje się osobami, które znalazły się w sytuacji wojennej traumy.

I wreszcie prof. Bogdan de Barbaro rekomenduje książkę Jona Fredericksona *Co-creating safety. Healing the fragile patients*. Polecamy naszym Czytelnikom zarówno recenzję, jak i samą książkę w sytuacji, w której wszyscy jesteśmy podatni na zranienie.

Kończąc, pozostaje wyrazić nadzieję, że prezentowane teksty pozwolą nam, psycho-terapeutom, szukać sposobów tworzenia bezpiecznych przestrzeni, które mogą odnawiać się z każdym spotkaniem, wbrew fali zniszczenia i bólu, która z ogromną siłą wtargnęła w nasz świat.

Bernadetta Janusz